

Norsk RegnskapsStandard 17

Virksomhetskjøp og konsernregnskap

(November 1999, revidert november 2001, oktober 2002, november 2003, november 2006, august 2007, oktober 2009 og mars 2010. Endelig desember 2011)

1. Virkeområde

Denne standarden anvendes for selskapsregnskap og konsernregnskap som avlegges i henhold til regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Standarden regulerer

- regnskapsføring av virksomhetskjøp,
  - ved å få kontroll over et selskap (heretter kalt konserndannelse) eller
  - ved å få kontroll over eiendeler og forpliktelser direkte (omtalt som innmatskjøp i denne standarden),
- regnskapsføring av konserndannelse hvor datterselskapet ikke har virksomhet,
- prinsippene for utarbeidelse av konsernregnskap og
- morselskapets regnskapsføring av investering i datterselskapet i selskapsregnskapet.

Regnskapsføring av fusjon er regulert i NRS 9 *Fusjon*.

I enkelte tilfeller er konserndannelse eller innmatskjøp ikke en regnskapsmessig transaksjon, og regnskapsføres dermed til kontinuitet. Slike konserndannelser og innmatskjøp reguleres ikke av denne standarden.

Regnskapsføring av konserndannelse og innmatskjøp, samt utarbeidelse av konsernregnskap reiser særlige problemstillinger som er omhandlet i andre standarder. Dette gjelder blant annet:

- utsatt skatt ved konserndannelse og ved transaksjoner mellom konsernselskaper
- immaterielle eiendeler. Goodwill omhandles likevel i denne standarden.
- utenlandsk valuta ved konsolidering.

2. Definisjoner

Følgende definisjoner er lagt til grunn i denne standarden:

Konsernregnskap er et konserns finansregnskap, presentert som regnskapet til en enkelt økonomisk enhet.

Et **konsern** er et morselskap og alle dets datterselskaper.

Et **morselskap** er et selskap som har ett eller flere datterselskaper.

Et **datterselskap** er et selskap som kontrolleres av et annet selskap (kalt morselskapet).

Kontroll er makt til å styre et selskaps finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av selskapets aktiviteter.

Det følger av regnskapsloven § 1-3 at en regnskapspliktig, med visse unntak, er morselskap hvis det har bestemmende innflytelse over et annet foretak. Begrepet kontroll etter denne standarden samsvarer med begrepet bestemmende innflytelse i regnskapsloven.

Med **virksomhet** forstås et integrert sett av aktiviteter og eiendeler som utføres og styres eller som er egnet til å kunne utføres og styres med henblikk på å frembringe avkastning i form av utbytte, lavere utgifter eller andre økonomiske fordeler direkte til investorer eller andre eiere, medlemmer eller deltakere.

Med **innmatskjøp** forstås virksomhetskjøp ved å få kontroll over eiendeler og forpliktelser direkte, og ikke ved konserndannelse.

Oppkjøpstidspunktet er tidspunktet for oppnåelse av kontroll.

Minoritetsinteresse er den andelen av et datterselskaps egenkapital som ikke direkte eller indirekte kan henføres til et morselskap.

Midlertidig eie foreligger når morselskapet allerede på oppkjøpstidspunktet har intensjon om eller er forpliktet til å avhende datterselskapet innen tolv måneder.

Betinget vederlag er vederlag som er betinget av, eller hvor størrelsen bestemmes av, en eller flere fremtidige hendelser.

3. Kontrollbegrepet

Kontroll antas å foreligge når morselskapet har eierandeler som direkte eller indirekte gir mer enn halvparten av stemmerettene i et selskap, med mindre det og bare i unntaksvise tilfeller, klart kan påvises at eierskapet ikke gir kontroll.

Kontroll kan også grunne i avtale, uavhengig av om eierskap som nevnt over foreligger.

Kontroll foreligger også når morselskapet har eierandeler som gir halvparten eller færre av stemmerettene i et selskap der morselskapet har

- (a) makt over mer enn halvparten av stemmerettene gjennom avtale med andre investorer,
- (b) makt til å styre selskapets finansielle og driftsmessige prinsipper i henhold til vedtekter eller avtale,
- (c) makt til å oppnevne eller fjerne flertallet av medlemmene i styret eller i et tilsvarende styringsorgan, når kontrollen over selskapet ligger hos dette styret eller styringsorganet, eller
- (d) makt til å avgi flertallet av stemmene i styret eller i et tilsvarende styringsorgan, når kontrollen over selskapet ligger hos dette styret eller styringsorganet.

Kontroll kan også foreligge når selskapet eier en stor stemmeberettiget minoritetsandel og ingen annen eier eller eiergruppering har kontroll.

Ved vurdering av om kontroll er oppnådd, må det gjøres en konkret vurdering av alle relevante forhold.

Selskapsformen kan påvirke grensen for stemmeandel som kreves for å oppnå kontroll, og for selskaper underlagt selskapsloven vil det i denne sammenhengen være nødvendig å vurdere selskapsavtalen. Selskapsloven krever full enighet blant eierne i vesentlige beslutninger, og én eier har således ikke kontroll uten nærmere regulering i avtale.

Kontroll kan også foreligge over en enhet som er etablert med særskilt formål. Slik enhet kjennetegnes ved at aktivitetene i realiteten blir drevet på vegne av morselskapet, og at morselskapet i realiteten bærer den økonomiske risikoen knyttet til enheten. Morselskapet behøver ikke å ha eierandeler i enheten.

Et selskap kan eie tegningsretter, opsjoner eller konvertible instrumenter som, dersom disse utøves eller konverteres, øker selskapets stemmeandel. Når slike instrumenter gir reell mulighet for kontroll på balansedagen, skal disse medregnes. Se også omtale av dette under punkt 6.1.10 Minoritetsinteresser.

4. Former for konserndannelse

Et konsernforhold kan oppstå ved at morselskapet kjøper en kontrollerende eierandel i et selskap, ved nydannelse, eller ved rettet emisjon, kapitalnedsettelse eller fisjon i et eksisterende selskap, eller ved tilbakekjøp av egne aksjer som øker morselskapets eierandel. Konsernforhold kan i tillegg oppstå ved inngåelse av avtale eller ved andre forhold som gir morselskapet kontroll.

5. Konsolideringsutelatelse og unntak fra konsernregnskapsplikten

Morselskapet skal utarbeide konsernregnskap dersom det har konsolideringspliktig datterselskap på balansedagen. Konsolideringspliktige datterselskaper er alle datterselskaper som ikke er unntatt etter dette punkt. Konsernregnskapet skal omfatte alle konsolideringspliktige datterselskaper.

Datterselskap skal medtas i konsernregnskapet fra det tidspunkt morselskapet oppnår kontroll over datterselskapet. Et datterselskap medtas i konsernregnskapet inntil morselskapets kontroll over datterselskapet opphører.

Morselskap som selv er datterselskap kan være fritatt fra utarbeidelse av konsernregnskap etter nærmere regler angitt i regnskapsloven § 3-7.

Datterselskap som eies midlertidig skal utelates fra konsolideringen. Disse eierandelene skal behandles som omløpsmidler.

Datterselskap kan utelates fra konsolideringen dersom utelatelsen ikke har betydning for å bedømme konsernets stilling og resultat. Når det er flere datterselskaper som hver for seg kan utelates, skal de likevel tas med i konsolideringen dersom de samlet er av betydning for å bedømme konsernets stilling og resultat.

Dersom et datterselskap konsolideres for første gang, etter at det tidligere har vært utelatt i samsvar med en unntaksbestemmelse, må regnskapsføringen reflektere konsolidering fra opprinnelig oppkjøpstidspunkt.

Dersom datterselskap følger et annet regnskapsår enn morselskapet, skal konsernregnskapet bygge på et delårsregnskap som avgis ved regnskapsårets slutt, jf. regnskapsloven § 3-6. Er avviket tre måneder eller mindre, er det tilstrekkelig at datterselskapets årsregnskap korrigeres for vesentlige transaksjoner og hendelser i den mellomliggende perioden.

6. Regnskapsføring av konserndannelse og innmatskjøp

6.1 Oppkjøpsmetoden

Virksomhetskjøp skal regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Oppkjøpsmetoden innebærer

- a) identifikasjon av overtakende part,
- b) identifikasjon av oppkjøpstidspunkt,
- c) måling og tilordning av anskaffelseskost og
- d) regnskapsføring av goodwill eller negativ goodwill.

Konserndannelse hvor datterselskapet ikke har virksomhet, regnskapsføres i tråd med punktene a til c ovenfor, likevel slik at det er adgang til å regnskapsføre goodwill knyttet til differansen mellom utsatt skatt målt til henholdsvis nominell verdi og nåverdi.

Det må fastslås om det i forbindelse med oppkjøpet er ytt vederlag som ikke knytter seg til overtatte eiendeler og forpliktelser. Slikt vederlag skal skilles ut og regnskapsføres særskilt. Eksempler kan være

- a) oppgjør av et tidligere forretningsforhold,
- b) vederlag til ansatte eller selgere for fremtidige tjenester eller
- c) opsjonspremie, for kjøpers eller selgers rett til å erverve ytterligere eierandeler.

Indikasjoner på at vederlag til ansatte eller selgere må skilles ut for separat regnskapsføring, kan være at det stilles krav om at mottaker fortsatt skal arbeide i virksomheten, varigheten av fremtidig ansettelsesforhold og at fremtidig lønnsnivå for mottaker er lavere enn det som må antas å være markedsmessige betingelser.

6.1.1 Identifikasjon av overtakende part

Det skal identifiseres en regnskapsmessig overtakende part. Utgangspunktet er vanligvis at den part som yter vederlag, også vil være regnskapsmessig overtakende part. Dette innebærer ved konserndannelse at morselskapet normalt er regnskapsmessig overtakende part.

I noen unntakstilfeller vil det selskapet som yter vederlag likevel ikke være regnskapsmessig overtakende part. En slik transaksjon kalles i denne standard omvendt oppkjøp. Et eksempel kan være der vederlaget utgjør egenkapitalinstrumenter og eierne i selskapsrettslig overdragende part får kontroll over selskapsrettslig overtakende part. Alle relevante faktorer og egenskaper ved transaksjonen skal vurderes for å identifisere den regnskapsmessig overtakende part. Indikatorer for identifisering av regnskapsmessig overtakende part fremgår av NRS 9 *Fusjon* punkt 5.1.

Dersom det etter en samlet vurdering av indikatorene ikke entydig kan identifiseres en overtakende part, kan det legges til grunn at selskapsrettslig overtakende part også er regnskapsmessig overtakende part, jf. NRS 9 *Fusjon* punkt 5.1. Dersom det foreligger et omvendt oppkjøp, skal oppkjøpet regnskapsføres som et omvendt oppkjøp, jf. punkt 6.1.9.

6.1.2 Identifikasjon av oppkjøpstidspunktet

Oppkjøpstidspunktet er tidspunktet for oppnåelse av kontroll. Konsolideringen påbegynnes på oppkjøpstidspunktet.

6.1.3 Måling av anskaffelseskost

Anskaffelseskost består av vederlag og kjøpsutgifter, hvor vederlaget er målt til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Verdimåling på et tidligere tidspunkt kan av praktiske grunner benyttes som estimat på verdiene på oppkjøpstidspunktet i de tilfeller der det ikke foreligger indikasjoner på vesentlige verdiendringer i perioden mellom dette tidligere tidspunkt og oppkjøpstidspunktet.

Vederlaget består av avgitte eiendeler, pådratte forpliktelser og utstedte eller avgitte egenkapitalinstrumenter. Anskaffelseskost inkluderer således betinget vederlag, se nedenfor. Ved trinnvise kjøp utgjør anskaffelseskost summen av virkelig verdi av tidligere eierandeler på oppkjøpstidspunktet og anskaffelseskost på siste kjøp, se punkt 6.2.

Kjøpsutgifter

Kjøpsutgifter er de utgifter som er direkte henførbare til oppkjøpet og som ikke er emisjonsutgifter. Et eksempel på dette er honorarer til rådgivere i forbindelse med oppkjøpet. For oppkjøp som finansieres ved en emisjon enten gjennom oppgjør i form av aksjer eller en kontantemisjon, skal utgiftene som knytter seg til emisjonen, føres til fradrag mot innbetalt egenkapital i samsvar med aksjelovens § 10-12. NRS 9 *Fusjon* gir mer veiledning med hensyn på hva som kan anses som emisjonsutgifter, jf. punkt 5.3.1.

Betinget vederlag

Betinget vederlag medtas i anskaffelseskost til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Beregningen av virkelig verdi tar hensyn til sannsynligheten for oppgjør og neddiskonteres.

Betinget vederlag i et oppkjøp som innebærer en betinget forpliktelse, regnskapsføres som en forpliktelse som beskrevet nedenfor. Inntil oppgjør finner sted eller forpliktelsen bortfaller, måles forpliktelsen til høyeste av opprinnelig beløp, hensyntatt oppløsning av diskonteringsvirkning, og det beløp som fremkommer ved bruk av NRS 13 *Usikre forpliktelser og betingede eiendeler*. Endring i betinget vederlag resultatføres. Effekten av oppløsning av diskonteringsvirkningen presenteres som rentekostnad. Dersom betinget vederlag gjøres opp i aksjer, vil grunnlaget for kapitalendringen være konvertering av forpliktelsen målt til virkelig verdi. Eventuell differanse mellom regnskapsført verdi på forpliktelsen og virkelig verdi på oppgjørstidspunktet, resultatføres.

Betinget vederlag som innebærer en betinget eiendel, regnskapsføres som en fordring til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Inntil oppgjør finner sted eller den bortfaller, vurderes den betingede eiendelen til laveste verdis prinsipp. Endringer resultatføres.

I enkelte tilfeller avtales det at kjøper skal holdes skadesløs for hele eller deler av en usikkerhet knyttet til en eiendel eller en forpliktelse. Eksempelvis kan selger garantere for tap på en betinget forpliktelse utover et avtalt beløp. Denne retten regnskapsføres samtidig og på samme måte som det forhold den knytter seg til.

Dersom endringen av estimatet skjer innenfor justeringsperioden, jf. punkt 6.1.7, og gjelder forhold som eksisterte på oppkjøpstidspunktet, korrigeres anskaffelseskost og tilordning med tilbakegående virkning.

6.1.4 Tilordning av anskaffelseskost

Anskaffelseskost tilordnes identifiserbare eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet, med goodwill som ufordelt differanse. Ved konserndannelse vil virkelig verdi som oftest avvike fra balanseførte verdier i oppkjøpt selskap. Differansen benevnes i denne standarden som merverdi eller mindreverdi.

Virkelig verdi beregnes ut fra estimert verdi på eiendeler og forpliktelser ved salg mellom villige, velinformerte parter. Virkelig verdi er upåvirket av kjøpers planer for den oppkjøpte virksomheten.

Med identifiserbare eiendeler menes både finansielle, materielle og immaterielle eiendeler som ikke er goodwill (som for eksempel patenter, lisenser, varemerker, forskning og utvikling, utsatt skattefordel og leierettigheter). Med forpliktelser menes alle typer forpliktelser som påhviler det oppkjøpte selskapet på oppkjøpstidspunktet. Det er ikke anledning til å balanseføre avsetninger basert på kjøpers planer om omstrukturering eller lignende.

Goodwill anses som en residual og måles i tråd med punkt 6.1.6.

Følgende generelle retningslinjer operasjonaliserer prinsippene for estimering av virkelig verdi for identifiserte eiendeler og forpliktelser:

- Finansielle eiendeler (verdipapirer) som omsettes på børs måles til markedsverdi.
- Fordringer måles til beløpet som forventes mottatt redusert med innfordringskostnader. Verdsettelse skjer til nåverdi dersom forskjellen mellom nominell verdi og nåverdi er vesentlig.
- Beholdning av varer i arbeid, ferdigvarer og handelsvarer måles til salgspris redusert med eventuelle ferdigstillingsutgifter, salgsutgifter og en rimelig fortjeneste. Fortjenesten skal stå i forhold til gjenværende innsats og fortjeneste for tilsvarende varer. Balansført verdi kan benyttes som praktisk tilnærming dersom forskjellen ikke er vesentlig. Beholdning av råvarer måles til gjenanskaffelsesverdi.
- Fast eiendom måles til markedsverdi med allokering mellom tomt og bygg.
- Andre varige driftsmidler måles til markedsverdi. Dersom det er vanskelig å anslå markedsverdien fordi driftsmidlene er spesialiserte eller sjelden selges separat, kan de måles til nåverdien av forventet separat kontantstrøm fra eiendelen dersom slik kontantstrøm kan estimeres. Gjenanskaffelsesverdi redusert med normale avskrivninger kan også benyttes i de tilfeller hvor slik tilnærming gir et godt uttrykk for virkelig verdi.
- Utleiekontrakter skal måles sammen med tilhørende varige driftsmiddel.
- For leieforpliktelser til vilkår som avviker fra markedsvilkår, regnskapsføres differansen mellom verdien av forpliktelsen i avtalen og verdien av tilsvarende avtale til markedsvilkår.
- Immaterielle eiendeler, se punkt 6.1.5.
- Pensjonsmidler eller pensjonsforpliktelse ved ytelsesplan måles i samsvar med NRS 6 *Pensjonskostnader*. Ved oppkjøpsmetoden innebærer dette at uamortiserte avvik nullstilles.
- Utsatte skattefordeler og utsatte skatteforpliktelser måles i samsvar med NRS(F) *Resultatskatt*.
- Regnskapsførte forpliktelser og ikke regnskapsførte betingede forpliktelser i det oppkjøpte selskapet måles til beste estimat på nåverdien av forventede betalinger. Nåverdiberegning kreves likevel ikke når differansen mellom nominell verdi og nåverdi ikke er vesentlig. Etterfølgende måling og regnskapsføring omhandles i punkt 7.2.4.

Aksjer det overdragende selskapet har i det overtakende selskapet måles til virkelig verdi, og behandles som egne aksjer.

Aksjebaserte avlønningsordninger regnskapsføres i samsvar med NRS 15A *Aksjebasert betaling*.

Når oppkjøp i et IFRS-rapporterende konsern samtidig skal regnskapsføres i et av konsernets selskapsregnskaper (for eksempel som følge av en fusjon eller innmatsoverdragelse), skal mer- og mindreverdier fra konsernets oppkjøpsanalyse regnskapsføres tilsvarende i selskapsregnskapet, med unntak av negativ goodwill. Uavhengig av hvordan eventuell negativ goodwill regnskapsføres i konsernregnskapet, skal negativ goodwill regnskapsføres i selskapsregnskapet etter denne standarden, jf. punkt 6.1.6 og punkt 7.2.3.

6.1.5 Særlig om immaterielle eiendeler

Ved tilordningen skal alle vesentlige immaterielle eiendeler identifiseres, jf. NRS(F) *Immaterielle eiendeler*, med mindre verdsettelse er vanskelig og identifisering derfor ikke kan forsvares ut fra en kost-nytte-betraktning.

Immaterielle eiendeler, eksempelvis patenter, lisenser og varemerker, måles primært til observerbare markedsverdier. Dersom det ikke eksisterer noe effektivt marked for eiendelen, måles den til det kjøper ville betalt dersom den var kjøpt separat i et fritt marked. Ved fastsettelse av en slik verdi skal nylige transaksjoner i lignende eiendeler tas i betraktning. For eksempel kan multipler som reflekterer nylige transaksjoner i markedet knyttet til eiendelens inntjening benyttes som verdsettelsesmetode.

Det kan også benyttes verdsettelsesteknikker som objektivt reflekterer virkelig verdi og nylige transaksjoner i markedet. Verdsettelsesmetoden må også være en metode som benyttes for verdsettelse av immaterielle eiendeler innenfor den relevante bransjen. Slike verdsettelsesmetoder inkluderer for eksempel:

- a) nåverdien av fremtidige kontantstrømmer fra eiendelen, eller
- b) estimat på kostnaden selskapet unngår ved å eie eiendelen fremfor å måtte
  - i. lisensiere den fra en annen part på armlengdes avstand (for eksempel "relief from royalty" metoden), eller
  - ii. gjenskape eiendelen (gjenanskaffelseskostmetoden).

6.1.6 Regnskapsføring av goodwill eller negativ goodwill.

Goodwill

Det er to likestilte alternativer for måling av goodwill:

- a) Goodwill oppføres kun med majoritetens andel. Goodwill beregnes da som forskjellen mellom anskaffelseskost og majoritetens andel av virkelig verdi av overtatte identifiserte nettoeiendeler målt på oppkjøpstidspunktet.
- b) Goodwill oppføres med både majoritetens og minoritetens andel, det vil si oppføres med 100 prosent. Goodwill beregnes da som forskjellen mellom
  - summen av anskaffelseskost og virkelig verdi av minoritetsinteressene (jf. punkt 6.1.10) og
  - virkelig verdi av overtatte identifiserte nettoeiendeler målt på oppkjøpstidspunktet.

Valg av målemetode for goodwill og minoritetsinteresser må anvendes konsistent for alle oppkjøp.

Goodwill kan representere forventning om fremtidig inntjening. Inntjening kan blant annet komme fra synergivirkninger mellom identifiserbare og/eller ikke-identifiserbare eiendeler i konsernet. I tillegg kan goodwill inneholde avvik mellom regnskapsført verdi ved oppkjøpet og virkelig verdi, for eksempel vil differansen mellom utsatt skatt målt til nominell verdi og nåverdi inngå.

Etterfølgende måling og regnskapsføring av goodwill omhandles i punkt 7.2.2.

Negativ goodwill

I enkelte tilfeller vil virkelig verdi av identifiserte nettoeiendeler overstige summen av anskaffelseskost og verdien av minoritetsinteressene målt i tråd med prinsippene beskrevet i punkt 6.1.10. En slik situasjon indikerer at eiendeler har blitt overvurdert, eller forpliktelser

utelatt eller undervurdert. Dersom dette ikke er tilfelle, skal størrelsen benevnes negativ goodwill.

Etterfølgende måling og regnskapsføring av negativ goodwill omhandles i punkt 7.2.3.

6.1.7 Foreløpig fastsettelse av verdier ved førstegangsinregning

Dersom anskaffelseskost og/eller tilordning av anskaffelseskost bare kan fastsettes foreløpig ved slutten av den rapporteringsperioden virksomhetskjøpet skjer, skal den foreløpige anskaffelseskosten/tilordningen anvendes. I slike tilfeller skal det opplyses om at fastsettelse av anskaffelseskost og/eller tilordningen er foreløpig. Endelig tilordning skal skje innen utgangen av påfølgende regnskapsår. Justeringer skal kun reflektere forhold som var til stede på oppkjøpstidspunktet. Det er ikke anledning til å justere tilordningen på bakgrunn av hendelser etter oppkjøpstidspunktet, som for eksempel endringer i markedspriser eller spesifikke verdiendringer.

Dersom tilordningen justeres, skal dette foretas som om den endelige tilordningen hadde vært anvendt på oppkjøpstidspunktet. Dette innebærer at periodisering av resultatelementer som oppstår fra tilordningen, for eksempel avskrivning på merverdier, skal endres tilsvarende. Sammenligningstall endres tilsvarende.

Endringer som ikke oppfyller kriteriene for foreløpig tilordning, skal behandles som feil.

6.1.8 Interne transaksjoner før oppkjøpet

Transaksjoner mellom selskapene før oppkjøpstidspunktet skal normalt behandles som transaksjon med en ekstern part. Dette medfører at fortjeneste i perioden før oppkjøpet ikke skal elimineres. Dersom det er holdepunkter for at transaksjonen har sammenheng med det etterfølgende oppkjøpet, må det vurderes om fortjeneste på transaksjoner mellom partene skal behandles som uopptjent inntekt. Dette er kun aktuelt ved salg til det oppkjøpte selskapet med vesentlig fortjeneste.

6.1.9 Omvendt oppkjøp

Omvendt oppkjøp ved konserndannelse regnskapsføres som om datterselskapet hadde kjøpt morselskapet. I slike tilfeller kan anskaffelseskost beregnes med basis i bytteforholdet mellom partene. I konsernregnskapet videreføres regnskapsførte verdier fra datterselskapet, mens beregnet anskaffelseskost tilordnes eiendeler og forpliktelser i morselskapet på vanlig måte (eksklusive aksjer i datterselskapet). Regnskapsføring av omvendt oppkjøp er nærmere omtalt i NRS 9 *Fusjon*.

6.1.10 Minoritetsinteresser

Minoritetsinteresser i overdragende selskap skal måles enten til virkelig verdi, det vil si inklusive forholdsmessig andel av goodwill eller negativ goodwill, eller til minoritetens forholdsmessige andel av virkelig verdi av identifiserbare nettoeiendeler i overdragende selskap. Valg av målemetode for minoritetsinteresser må anvendes konsistent for alle oppkjøp.

Ved fastsettelse av virkelig verdi på minoritetsinteressene, kan det i mange tilfeller tas utgangspunkt i majoritetens anskaffelseskost. I enkelte tilfeller kan det for eksempel være relevant å trekke fra en minoritetsrabatt, det vil si at den ikke-kontrollerende eierandelen verdsettes til en lavere verdi enn tilsvarende forholdsmessig andel av verdien av vederlaget til kontrollerende eier for å reflektere at minoritetsinteressen ikke har kontroll.

Etter enhetssynet anses minoritetsinteresser som egenkapital for konsernet. Transaksjoner som medfører endring i minoritetsinteresser i et datterselskap, anses som egenkapitaltransaksjoner uten resultatføring, jf. punkt 7.6.

Når det foreligger tegningsretter, opsjoner eller konvertible instrumenter jf. punkt 3, beregnes majoritets- og minoritetsinteressene likevel på grunnlag av nåværende eierinteresser, og reflekterer ikke en mulig utøvelse eller konvertering av potensielle stemmeretter. Se øvrig omtale av potensielle stemmeretter i punkt 3.

6.2 Konserndannelse oppnådd ved trinnvise kjøp

Ved trinnvise kjøp utgjør anskaffelseskost summen av virkelig verdi av tidligere eierandeler på oppkjøpstidspunktet og anskaffelseskost på siste kjøp. Denne verdien legges til grunn ved goodwillberegningen på oppkjøpstidspunktet. I mange tilfeller kan virkelig verdi på tidligere eierandeler måles ut fra anskaffelseskost på oppkjøpstidspunktet, men dersom det foreligger vesentlig kontrollpremie ved oppkjøpet, vil denne ikke påvirke verdsettelsen av tidligere eierandeler. Med kontrollpremie forstås vederlag kjøper betaler utover markedspris for eierandelen som sådan for å oppnå kontroll.

Dersom tidligere eierandeler har økt i verdi, føres verdiendringen mot opptjent egenkapital i konsernregnskapet. Er verdiendringen negativ, resultatføres denne som nedskrivning

6.3 Konserndannelse oppnådd uten overføring av vederlag

Oppkjøpsmetoden kommer også til anvendelse hvor kontroll over et datterselskap oppnås uten overføring av vederlag. Eksempler kan være når et datterselskap kjøper egne aksjer, ved opphør av minoritetens vetorett, og ved inngåelse av avtale uten at det foreligger eierforhold.

Ved konserndannelse som oppstår kun ved avtale, skal minoritets- og majoritetsinteressene beregnes ut fra eierforholdene. Dette kan innebære at nettoeiendelene i datterselskapet blir tilordnet minoritetsinteressene i sin helhet.

7. Konsernregnskapet

7.1 Hovedprinsipper for utarbeidelse av konsernregnskap

Konsernregnskapet skal vise konsernet som én økonomisk enhet. Konsernregnskapet utarbeides ved at regnskapene for morselskapet og datterselskapene slås sammen ved at like poster av eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader legges sammen.

Morselskapets balanseførte verdi av investeringen i det enkelte datterselskap elimineres mot egenkapitalen i datterselskapet. Transaksjoner og mellomværender mellom konsernselskapene er interne transaksjoner og mellomværender for konsernet og må elimineres i konsernregnskapet. Se punkt 6 for regnskapsføring av konserndannelse og punkt 6.1.10 for behandling av minoritetsinteresse.

7.2 Resultatføring av tilordnet anskaffelseskost

7.2.1 Mer-/mindreverdier

Mer-/mindreverdier som er identifisert ved konserndannelsen, resultatføres over samme periode og etter samme prinsipp som den underliggende eiendelen eller forpliktelsen. Eksempelvis skal merverdi på varige driftsmidler resultatføres over samme gjenværende brukstid som driftsmidlene har i datterselskapet.

7.2.2 Goodwill

Goodwill skal avskrives etter en fornuftig avskrivningsplan som i rimelig grad gjenspeiler forventet profil på fremtidig inntjening. Usikkerheten øker vesentlig med lenger tidshorison, noe som gjenspeiles i økonomiske kalkyler gjennom risikojustering av kontantstrømmer som faller langt frem i tid, eller risikojustering av diskonteringsrenten. Denne usikkerheten skal det tas hensyn til ved valg av avskrivningstid og avskrivningsmetode. I praksis vil lineære avskrivninger som regel gi en tilfredsstillende tilnærming.

Forhold som kan ha betydning for levetiden for goodwill kan være

- forventet levetid for den eller de kontantgenererende enhetene som goodwill relateres til,
- effekten av endringer i produkter og etterspørsel,
- forventet tjenestetid for nøkkelmedarbeidere eller grupper av medarbeidere som den kjøpte virksomheten er avhengig av,
- forventet nødvendig nivå på vedlikeholdskostnader for å opprettholde inntjeningen, og evne og vilje til å opprettholde dette nivået,
- forventede handlinger fra konkurrenter eller potensielle konkurrenter og
- juridiske, regulatoriske eller kontraktmessige betingelser som påvirker levetiden.

Dersom goodwill inneholder avvik mellom regnskapsført verdi og virkelig verdi ved oppkjøpet, for eksempel forskjellen mellom utsatt skatt målt til nominell verdi og til nåverdi, jf. punkt 6.1.6, og dette elementet er vesentlig, skal dette hensyntas i avskrivningsplanen.

Regnskapsloven krever i § 7-14 at avskrivningsplan utover fem år begrunnes i note i regnskapet.

Forventet gjenværende levetid skal vurderes ved hver regnskapsavslutning. Goodwill vurderes for verdifall etter reglene i NRS(F) *Nedskrivning av anleggsmidler*.

7.2.3 *Negativ goodwill*

Negativ goodwill (jf. punkt 6.1.6) kan i enkelte tilfeller knyttes til forventet fremtidig tap eller planlagte kostnader som inngår i kjøpers plan for virksomheten, og som kan estimeres på oppkjøpstidspunktet. Denne delen av negativ goodwill skal periodiseres i samsvar med fremtidige utgifter eller tap.

Resterende negativ goodwill skal resultatføres systematisk over fem år. Resultatføringen presenteres som kostnadsreduksjon, og spesifiseres i note. Negativ goodwill skal klassifiseres som goodwill (eiendel) i balansen, selv om det medfører at samlet goodwill blir negativ.

7.2.4 *Betinget forpliktelse i det oppkjøpte selskapet*

Inntil oppgjør finner sted eller forpliktelsen bortfaller, måles en betinget forpliktelse innregnet i et virksomhetskjøp til den høyeste verdien av a) forpliktelsen målt i samsvar med NRS 13 *Usikre forpliktelser og betingede eiendeler*, og b) opprinnelig beløp, hensyntatt oppløsning av diskonteringsvirkning. Endringer resultatføres.

7.3 *Minoritetsinteresser*

Minoritetsinteressenes resultatandel omfatter både direkte og indirekte minoritetsandeler. Resultatandelen beregnes på grunnlag av datterselskapets resultat etter skattekostnad slik dette er inntatt i konsernregnskapet etter eliminerings- og resultatføring av mer-/mindreverdi. Dersom goodwill er innregnet med 100 prosent, skal avskrivning på goodwill tilhørende minoriteten tilordnes minoritetens andel.

Andel resultat skal henføres til minoritetsinteressen, selv om dette skulle medføre at minoritetsinteressen blir negativ.

7.4 *Transaksjoner mellom konsernselskaper*

Urealisert internfortjeneste elimineres fullt ut, uten hensyn til om fortjenesten kan anses realisert for minoritetsinteressene. Minoritetsinteressene i selgende selskap reduseres med sin andel av internfortjenesten. Ved senere realisasjon, herunder avskrivning, reverseres elimineringen. Som et likestilt alternativ er det adgang til å henføre elimineringen til kjøpende selskap. Valg mellom metoder er et prinsippvalg som må anvendes konsistent.

Selv om fortjenesten elimineres i konsernregnskapet, har transaksjonen normalt skattemessige virkninger for kjøper og selger. NRS(F) *Resultatskatt* regulerer hvordan slike skattemessige virkninger skal regnskapsføres.

Internfortjeneste ved transaksjoner med et datterselskap som er utelatt fra konsolideringen, er ikke opptjent for konsernet, og skal elimineres mot aksjene i datterselskapet.

Transaksjoner mellom konsoliderte selskaper kan generere interne tap. Tap ved salg av en eiendel er en sterk indikator for konsernet til å nedskrive eiendelen, og i slike tilfeller elimineres ikke tapet. Som likestilt alternativ kan tapet elimineres og eiendelen vurderes for nedskrivning.

7.5 Regnskapsprinsipper i konsernselskapene

Konsernregnskapet settes opp på grunnlag av det konsernforholdet som foreligger på balansedagen. Konsernregnskapet skal utarbeides etter ensartede regnskapsprinsipper i alle selskaper som inngår i konsernregnskapet jf. regnskapsloven §§ 4-4 og 3-6. Dersom det i et selskapsregnskap benyttes andre prinsipper enn i konsernregnskapet, må regnskapet omarbeides i samsvar med konsernets regnskapsprinsipper før det inkluderes i konsernregnskapet.

7.6 Endret eierandel i datterselskap

Morselskapets eierandel kan endres i et konsernforhold. Endring kan blant annet skje ved kjøp eller salg av eierandeler, eller ved rettet kapitalutvidelse, rettet kapitalnedsettelse, fusjon eller fisjon i datterselskapet.

Datterselskapets balanse- og resultatposter inkluderes etter enhetssynet fullt ut i konsernregnskapet uavhengig av om datterselskapet er heleid eller deleid. Endret eierandel i datterselskap er derfor, uansett form, en egenkapitaltransaksjon for konsernet. Det oppstår ikke tap eller gevinst i konsernregnskapet.

Dersom goodwill er regnskapsført med hundre prosent på oppkjøpstidspunktet, og majoritetens eierandel i datterselskapet økes, regnskapsføres økt eierandel i datterselskapet som en egenkapitaltransaksjon. Forskjellen mellom kostpris for den nye andelen og den kjøpte minoritetsandelens regnskapsførte verdi regnskapsføres mot majoritetens egenkapital (annen egenkapital).

Dersom goodwill kun er regnskapsført med majoritetens andel på kontrolltidspunktet, må det gjennomføres en analyse av kjøpet for å måle goodwill i transaksjonen. Differansen mellom kostpris for de kjøpte andelene og andelenes virkelige verdi av netto identifiserbare eiendeler, regnskapsføres som goodwill i balansen. Identifiserbare eiendeler og forpliktelser er allerede reflektert med 100 prosent i konsernregnskapet, og verdiene skal ikke endres ved ytterligere kjøp. Verdiendring på identifiserbare eiendeler ved slike kjøp føres dermed mot majoritetens egenkapital.

Dersom majoritetens eierandel i datterselskap reduseres, vil vederlag som overstiger majoritetens andel av netto eiendeler i datterselskapet tilfalle majoritetens egenkapital direkte. Goodwill endres ikke ved redusert eierandel. Dette innebærer at minoriteten får en forholdsmessig andel av goodwill og tilordnes dermed avskrivninger i det etterfølgende.

I den grad vederlaget ved endret eierandel i datterselskapet reflekterer en lavere verdi enn balanseført nettoverdi av datterselskapet i konsernregnskapet, anses dette som en indikasjon på verdifall, og netto konsernverdi av datterselskapet må testes for nedskrivning i henhold til NRS(F) *Nedskrivning av anleggsmidler*.

7.7 Utgang datterselskap

Et datterselskap medtas i konsernregnskapet så lenge morselskapet har kontroll over selskapet. Dette medfører at også datterselskap som er besluttet eller avtalt solgt skal medtas i

konsernregnskapet frem til kontroll opphører. Utgang datterselskap kan skje ved avhendelse av eierandeler, ved rettet emisjon eller kapitalnedsettelse i datterselskapet, ved fusjon eller fisjon i datterselskapet, eller ved avvikling av datterselskapet.

Gevinst eller tap ved utgang datterselskap måles på det tidspunktet kontroll opphører.

Ved avhendelse utgjør gevinst eller tap vederlag fratrukket datterselskapets eiendeler, forpliktelse og minoritetsinteresser slik disse fremkommer i konsernregnskapet på tidspunkt for opphør av kontroll. Eventuell balanseført utsatt skatt og omregningsdifferanser relatert til datterselskapet inngår i beregningen av gevinsten eller tapet. Det er også anledning til å resultatføre gevinst som tidligere er ført direkte mot egenkapitalen ved trinnvis kjøp. Dette er et prinsippvalg som må anvendes konsistent.

Gevinst eller tap ved avhendelse av datterselskap skal klassifiseres som driftsinntekt eller driftskostnad. Utgang datterselskap medfører i tillegg en reduksjon av konsernets egenkapital som tilsvarer balanseført minoritetsinteresse i avhendet datterselskap på tidspunkt for opphør av kontroll.

Rettet emisjon, fusjon, fisjon eller kapitalnedsettelse i datterselskapet som medfører at kontroll opphører, anses som en transaksjon for konsernet og resultatføring skal som hovedregel foretas. Etter at egenkapitaltransaksjonen er gjennomført i datterselskapet, skal konsernets gjenværende andel balanseføres til andel av egenkapital i selskapet justert for gjenværende del av mer/mindreverdier. Gevinst eller tap utgjør endringen i majoritetens andel av datterselskapet slik dette er regnskapsført i konsernregnskapet før og etter egenkapitaltransaksjonen. Tap av kontroll kan foreligge uten at gevinsten er helt eller delvis opptjent for konsernet. Dette kan være tilfelle ved videreføring av virksomhet eller bytte av likeartet virksomhet.

Ved reduksjon i innflytelse eller eierandel som medfører overgang fra datterselskap til felleskontrollert virksomhet, tilknyttet selskap eller annen investering, videreføres gjenværende balanseført verdi på tidspunkt for opphør av kontroll, som ny kost.

Hvis et datterselskap går konkurs og realisert tap ved konkurs blir mindre enn regnskapsført verdi av datterselskapet på konkurstidspunktet, oppstår et positivt egenkapitalelement i konsernregnskapet ved konkursen. Dette resultatføres i konsernregnskapet.

8. Oppstillingsplan

Oppstillingsplanen som følger av regnskapsloven gjelder også for konsernregnskapet. Klassifisering av poster må vurderes ut i fra konsernregnskapet som helhet.

For majoriteten skal egenkapitalen spesifiseres i innskutt og opptjent egenkapital. Innskutt egenkapital for majoriteten i konsernregnskapet vil tilsvare innskutt egenkapital i morselskapets regnskap.

Konsernets årsresultat vises før og etter minoritetsinteresser. Minoritetsinteressene inngår i konsernets egenkapital, og vises på egen linje i balansen.

9. Noteopplysninger

Regnskapslovens alminnelige opplysningsplikt i § 7-1 gjelder også for konsernet. I noter til konsernregnskapet skal det gis opplysninger som er nødvendige for å bedømme konsernets stilling og resultat, og som ikke fremgår av konsernregnskapet for øvrig. Flere av kravene gjelder også morselskapets regnskap, og opplysningene bør derfor samordnes når de presenteres i regnskapet.

Det skal gis følgende tilleggsopplysninger om forhold som reguleres av denne standarden:

- a) Anvendte konsolideringsprinsipper ved utarbeidelse av konsernregnskapet, jf. regnskapsloven § 7-2. Dette omfatter prinsipper for behandlingen av mer- og mindreverdier, goodwill og negativ goodwill med prinsipp for avskrivning eller inntektsføring, transaksjoner mellom konsernselskaper, minoritetsinteresser, utgang datterselskap og trinnvis kjøp.
- b) Dersom det er anvendt andre regnskapsprinsipper i morselskapets selskapsregnskap enn i konsernregnskapet, skal dette opplyses og begrunnes, jf. regnskapsloven § 7-2.
- c) Datterselskapets navn, forretningskontor, eierandel og stemmeandel for alle datterselskaper, jf. regnskapsloven § 7-15. For utenlandske datterselskaper bør i tillegg landet de er hjemmehørende i oppgis.
- d) Datterselskaper som er utelatt fra konsolideringen, jf. regnskapsloven § 7-15. Utelatelsen skal begrunnes. For datterselskap som ikke konsolideres eller regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i selskapsregnskapet skal det gis opplysninger i konsernregnskapet eller i morselskapets regnskap om egenkapitalen og resultatet i følge siste årsregnskap. Disse kravene gjelder likevel ikke datterselskap som er utelatt fra konsolideringen på grunn av uvesentlig betydning for konsernregnskapet.
- e) Dersom datterselskap konsolideres på grunn av at det foreligger kontroll uten at det foreligger et stemmeflertall grunnet eierskap, skal dette forklares.
- f) Navn på selskaper som ikke konsolideres, hvor morselskapet, ved direkte eller indirekte eie har flertallet av stemmene, men likevel ikke kontroll, jf. regnskapsloven § 7-15. Det skal opplyses om de forhold som påviser at stemmeflertall likevel ikke gir kontroll.
- g) Ved justering av tilordningen av anskaffelseskost og/eller anskaffelseskost, jf. punkt 6.1.7, skal justeringene opplyses om og forklares.
- h) Vesentlige endringer i, og eventuelt oppgjør av, betinget vederlag skal opplyses om.
- i) Negative minoritetsinteresser skal angis for hvert selskap med balanseført beløp.
- j) Dersom det er viktig for å bedømme konsernets stilling og resultat, skal det opplyses om konserndannelse som skjer etter balansedagen, men før offisielt regnskap godkjennes av styret, jf. NRS 3 *Hendelser etter balansedagen*.

Følgende opplysninger skal i tillegg gis i den regnskapsperiode hvor oppkjøpet finner sted:

- k) Navnet på selskapet som er oppkjøpt, eller beskrivelse av virksomheten (innmaten) som er kjøpt.
- l) Tidspunktet for oppnåelse av kontroll (oppkjøpstidspunktet).
- m) Eventuelle deler av den sammenslåtte virksomhet som er besluttet solgt eller nedlagt som følge av oppkjøpet.

- n) Andelen av stemmeberettiget kapital som er kjøpt.
- o) Anskaffelseskost, og beskrivelse av vederlaget, herunder betinget vederlag.
- p) Behandlingen av utsatt skatt.
- q) Dersom fastsettelsen av verdier ved førstegangsinnregning bare er foreløpig, må det opplyses om dette.

10. Sammenligningstall og proforma informasjon

Oppkjøp

Sammenligningstall skal ikke omarbeides.

Ved konserndannelse konsolideres det oppkjøpte foretaket fra det tidspunkt morselskapet oppnår kontroll i datterselskapet. Resultatregnskapstall og balansetall forut for oppkjøpet vil ved vesentlige oppkjøp ikke være sammenlignbare slik regnskapsloven § 6-6 krever. Ved endring i konsernsammensetningen krever regnskapsloven § 7-4 at det gis opplysninger som muliggjør sammenligning med tidligere årsregnskap. Dette innebærer som et minimum at det må opplyses om proforma salgsinntekter for hele inneværende år og fjoråret som om endringen i konsernsammensetning hadde skjedd fra begynnelsen av sammenligningsperioden. Tilsvarende opplysninger skal gis ved innmatskjøp.

Utgang datterselskap

Når datterselskap går ut av konsernet, skal ikke sammenligningstallene omarbeides med mindre det følger av NRS 12 *Avvikling og avhendelse*.

11. Regnskapsføring av investering i datterselskap i morselskapets regnskap

Investering i datterselskap som ikke holdes i midlertidig eie, kan i morselskapets regnskap regnskapsføres etter egenkapitalmetoden eller kostmetoden. Anskaffelseskost inkluderer betinget vederlag. Endring i betinget vederlag kan regnskapsføres etter reglene i denne standarden punkt 6.1.3 eller føres som justering av anskaffelseskost. Valg av metode er et valg av regnskapsprinsipp. Kostmetoden omhandles i punkt 11.1 og egenkapitalmetoden i punkt 11.2.

11.1 Kostmetoden

Kostmetoden innebærer at de generelle vurderingsreglene i regnskapsloven anvendes. Investeringen regnskapsføres til anskaffelseskost og nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Nedskrivning reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Ved utdelinger fra datterselskapet må investor skille mellom utbetaling som er opptjent inntekt for investor, det vil si avkastning på investeringen etter investeringstidspunktet, og utbetaling som er tilbakebetaling av investert kapital. Det er bare den delen av egenkapitaltransaksjoner fra foretak til eier som representerer opptjent inntekt for investor som kan inntektsføres. For

investor som har vært investor fra etablering av foretaket vil utbetalinger/utdelinger som representerer utdeling av resultater representere avkastning, som kan inntektsføres.

For investor som har kjøpt eierandelene i annenhåndsmarkedet må det foretas en analyse av hva utdelingen består av. Den delen som er opptjent etter oppkjøpstidspunktet, er avkastning og kan resultatføres hos investor. Utdeling av verdier som investor har ytet vederlag for ved kjøpet av eierandelen, er tilbakebetaling av investert kapital, og skal regnskapsføres som reduksjon av investeringen. I situasjoner hvor et korrekt skille mellom opptjent inntekt og tilbakebetaling av investert kapital ikke er vesentlig, kan utbytte resultatføres uavhengig av om det er å anse som en tilbakebetaling av investert kapital. Situasjoner hvor skillet ofte blir av vesentlig betydning for regnskapet, er betydelige investeringer nær opp til tidspunktet for utbyttetildeling og kjøp av foretak hvor en stor del av egenkapitalen blir utdelt like etter oppkjøpstidspunktet.

Kostpris utover forholdsvis andel av balanseført egenkapital representerer en merverdi som normalt reduseres over tid. Slik verdireduksjon reduserer investors opptjente egenkapital og bør i utgangspunktet hensyntas ved beregning av opptjent inntekt. Som en forenkling er det likevel ikke krav om å hensynta slik verdireduksjon. Det vil i slike tilfeller kunne være relevant å vurdere nedskrivning.

Konsernbidrag som gis til datterselskapet, øker anskaffelseskost netto etter virkning av skatt.

11.2 Egenkapitalmetoden

11.2.1 Anvendelse av egenkapitalmetoden

Etter egenkapitalmetoden blir investeringen førstegangsinnregnet til anskaffelseskost. Morselskapets andel av resultat etter skatt i selskapet innregnes i morselskapets resultat og regulerer den balanseførte verdien etter oppkjøpstidspunktet. Ved beregning av resultatandelen inngår resultatføring av merverdier fra oppkjøpstidspunktet, og internfortjeneste skal elimineres.

Utdelinger som mottas fra selskapet, reduserer investeringens balanseførte verdi. Innskudd eller tilbakebetaling av kapital øker eller reduserer investeringens balanseførte verdi. Andre egenkapitalendringer i datterselskapet føres vanligvis tilsvarende i morselskapets regnskap med motpost investeringens balanseførte verdi. Dette kan for eksempel gjelde omregningsdifferanser, endringer av regnskapsprinsipp og korrigerende av tidligere års feil.

Fremgangsmåten for anvendelse av egenkapitalmetoden ligner på konsolidering av konsernregnskap. En eventuell forskjell mellom investeringens anskaffelseskost og investors andel av datterselskapets underliggende balanseførte verdier, identifiseres og fordeles i samsvar med prinsippene i punkt 6.1.4. Investering i datterselskap presenteres på en linje.

Det kan oppstå avvik i forhold til konsernregnskapet, som representerer regnskap for en enhet på et mer aggregert nivå. Avvikene kan oppstå for eksempel ved trinnvise kjøp og ved endret eierandel i datterselskap etter konserndannelsen.

Ved trinnvise kjøp og senere kjøp av minoritetsinteresser kan en velge å behandle hvert kjøp for seg eller legge verdiene på konserndannelsestidspunktet til grunn. Dersom verdiene på konserndannelsestidspunktet velges, blir merverdier og avskrivninger på disse som for konsernregnskapet. Dette skal gjennomføres konsistent, slik at alle transaksjoner behandles etter samme prinsipp.

Dersom datterselskapet eier aksjer i morselskapet, skal disse aksjene presenteres som egne aksjer i morselskapets regnskap, på samme måte som i konsernregnskapet. Balanseført verdi av datterselskapet etter egenkapitalmetoden reduseres med virkelig verdi av aksjer i morselskapet på oppkjøpstidspunktet.

Investeringer i datterselskap skal normalt ikke regnskapsføres med negativ verdi i balansen. Det vil likevel være nødvendig å avsette for andel av tap dersom morselskapet har en forpliktelse til, eller intensjon om, å dekke sin andel av tapet. Dette vil bl.a. være tilfelle ved investering i ansvarlig selskap, ved skyldig kapitalinnskudd i kommandittselskap og hvis det er gitt garantier for selskapets forpliktelser eller foretatt betaling på vegne av selskapet. Regnskapsført negativ verdi klassifiseres i balansen som ”Andre avsetninger for forpliktelser”. Dersom negativ verdi ikke er balanseført, skal morselskapet ikke regnskapsføre resultatandel før egenkapitalandelen igjen er positiv. Dersom morselskapet har usikrede langsiktige fordringer på datterselskap med negativ egenkapital, og framtidig oppgjør ikke er sannsynlig i overskuelig framtid, skal fordringene behandles som en del av investeringen.

11.2.2 Transaksjoner mellom konsernselskaper

Eiendeler som morselskapet har kjøpt fra eller solgt til datterselskap, kan ha skapt fortjeneste hos selger. Hvis eiendelene ikke er solgt videre på balansedagen, kan det oppstå urealisert internfortjeneste. Slik internfortjeneste skal elimineres. Ved kjøp fra datterselskap (oppstrømsalg) skal det kjøpte objektet og resultatandelen fra datterselskapet elimineres for internfortjenesten (morselskapets andel). Internfortjenesten utgjør salgpris minus konsernverdi. Ved salg til datterselskap (nedstrømsalg) elimineres morselskapets internfortjeneste med motpost i andel i det datterselskap som har kjøpt objektet. Internfortjenesten elimineres i henhold til eierandel i datterselskapet. Ved salg mellom datterselskaper skal også urealisert internfortjeneste elimineres i resultatandelen fra det selskapet som har gjennomført salg med intern fortjeneste. Elimineringen skal ta utgangspunkt i objektets konsernverdi. Internfortjenesten elimineres basert på morselskapets eierandel i kjøpende selskap, og reduserer andelen i kjøpende selskap.

Når det foretas eliminering for urealisert internfortjeneste, må det elimineres tilsvarende for utsatt skattefordel knyttet til internfortjenesten. Elimineringene blir reversert når eiendelene blir avskrevet eller solgt videre.

Dersom korrigerende av internfortjeneste medfører at andelen skal regnskapsføres med negativ verdi, skal den klassifiseres i balansen som utsatt inntekt.

11.2.3 Redusert eierandel i datterselskap

Reduksjon i eierandel kan skje ved salg av eierandeler eller ved fusjon, fisjon, rettet emisjon eller kapitalnedsettelse i datterselskapet. Dersom datterselskapet fremdeles er under morselskapets kontroll etter transaksjonen, er transaksjonen etter denne standardens punkt 7.6 en egenkapitaltransaksjon for konsernet, og det skal ikke vises gevinst eller tap i konsernregnskapet. For morselskapet er reduksjonen en salgstransaksjon og gevinstberegning skal foretas.

11.2.4 Omvendt oppkjøp

Ved konserndannelse som behandles som omvendt oppkjøp etter denne standarden og når andelen i datterselskapet regnskapsføres etter egenkapitalmetoden, skal konsernregnskapets verdier benyttes. Dette innebærer at verdiene fra datterselskapets selskapsregnskap legges til grunn.

11.2.5 Fond for vurderingsforskjeller

Etter aksjelovene § 3-3 skal en positiv differanse mellom investeringenes balanseførte verdi og deres anskaffelseskost avsettes til fond for vurderingsforskjeller. Dette vil blant annet omfatte resultatandel fratrukket utbytte, konsernbidrag og tilsvarende utdelinger. Regnskapsført andel av egenkapitaljusteringer i datterselskapet som ikke er innskudd eller tilbakebetaling av kapital skal inngå i fondet. Det samme gjelder omregningsdifferanser. En forskjell som skyldes gevinst ved transaksjon mellom morselskapet og et datterselskap regnskapsført etter egenkapitalmetoden, kan selskapet unnlate å avsette til fondet. En slik forskjell skal til enhver tid ikke være større enn morselskapets gjenværende urealiserte gevinst. Fondet kan ikke bli negativt.

12. Ikrafttredelse

Denne standarden trer i kraft for regnskapsår som påbegynnes 1. januar 2010 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Standarden er omgjort fra foreløpig til endelig standard i november 2011 med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2012 eller senere.

13. Overgangsregler

Transaksjoner som reguleres av denne standarden og hvor oppkjøpstidspunktet er før anvendelse av denne standarden, skal ikke omarbeides. Dette innebærer at tidligere års sammenligningstall ikke skal omarbeides. Regnskapsføring av endringer i betinget vederlag og periodisering av negativ goodwill knyttet til transaksjoner med oppkjøpstidspunkt før ikrafttredelse av denne standarden, kan følge nye regler. Det er da adgang til å måle betinget vederlag knyttet til tidligere oppkjøp til virkelig verdi på overgangstidspunktet.

For investeringsselskaper trer denne standarden punkt 5 og definisjonen på midlertidig eie i punkt 2, i kraft på det tidspunkt som Norsk RegnskapsStiftelse senere fastsetter. Dette innebærer at investeringsselskaper kan legge til grunn at midlertidig eie vil omfatte investeringer med lenger tidshorisont enn definert i punkt 2, i tråd med etablert praksis. Tidligere anvendelse av punkt 5 og definisjonen på midlertidig eie i punkt 2 er tillatt.